

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU ŠILUTĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS STUDENTŲ RĖMIMO PROGRAMOS TVARKOS APRAŠE TYRIMO

2023 m. rugpjūčio 24 d. Nr. (23)SI-4)SP-70

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau vadinama ir Tarnyba) 2023 m. birželio 15 d. buvo gauta informacija apie tai, kad Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2023 m. gegužės 25 d. sprendimu Nr. T1-9 patvirtintame Šilutės rajono savivaldybės studentų rėmimo programos tvarkos apraše (toliau – Tvarkos aprašas) yra numatytas skirtingas asmenų traktavimas dėl amžiaus. Tvarkos aprašo 6 punkte numatyta: „Lėšos skiriamos studentams iki 36 metų (imtinai, skaičiuojama iki skelbimo teikti paraiškas paskelbimo datos), baigusiems Šilutės rajono savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigas arba deklaravusiems gyvenamąją vietą Šilutės rajono savivaldybėje, kurie įsipareigoja, baigę studijas, dirbti Šilutės rajono savivaldybės įstaigose, kurių steigėja (dalininkė) yra Šilutės rajono savivaldybė.“

2023 m. birželio 29 d. Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė priėmė sprendimą Nr. (23)SI-4, kuriuo pradėjo tyrimą dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu Tvarkos aprašo nuostatomis.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Birutė Sabatauskaitė 2023 m. liepos 4 d. raštu Nr. (23)SI-4)S-322 kreipėsi į Šilutės rajono savivaldybę (toliau vadinama ir Savivaldybe) ir paprašė motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių ir kuo remiantis Tvarkos aprašo 6 punkte numatyta, jog parama teikiama tik asmenims iki 36 metų amžiaus.

Taip pat buvo paprašyta pateikti kitą, su atliekamu tyrimu susijusią, informaciją.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2023 m. rugpjūčio 9 d. Tarnyboje buvo gautas Savivaldybės administracijos 2023 m. rugpjūčio 7 d. raštas Nr. R3-39, kuriuo Tarnybai buvo pateikti atsakymai į užduotus klausimus.

Savivaldybės administracija rašte rašė:

„Šilutės rajono savivaldybės administracijoje 2023-07-27 gautas Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos raštas, kuriuo prašoma pateikti motyvuotus paaiškinimus, dėl kokių priežasčių ir kuo remiantis Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2023-05-25 sprendimu Nr. T1-9 patvirtinto Šilutės rajono savivaldybės studentų rėmimo programos tvarkos aprašo (toliau – *Tvarkos aprašas*) 6 punkte numatyta, jog parama teikiama studentams iki 36 metų amžiaus, kurie studijuoja pagal Šilutės rajono savivaldybei reikalingų specialybių studijų programas.

Konstitucijos 29 straipsnyje nustatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucijos 29 straipsnio normose įtvirtintas visų asmenų lygybės principas.

Tačiau ne viename Konstitucinio Teismo akte žmogaus teisių ir laisvių ribojimo proporcingumo reikalavimo aiškinimo kontekste vartojama frazė „teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus“: vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų yra konstitucinis proporcingumo principas, kuris reiškia, „kad įstatyme numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, kad šios priemonės turi būti būtinos minėtiems tikslams pasiekti ir kad šios priemonės neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti“.¹

Dažnai įtvirtinamas kaip atskira žmogaus teisių ribojimo sąlyga, konstitucinis proporcingumo principas aiškinamas kaip reiškiantis Konstitucijoje įtvirtintą asmens ir visuomenės interesų pusiausvyrą.² Proporcionalumo principas naudojamas kaip konstitucinių teisių ir kitų konstitucinių vertybių derinimo kriterijus. Siekiant užtikrinti konstitucinę vertybių

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2014 m. balandžio 14 d., 2014 m. vasario 14 d., 2013 m. gruodžio 20 d., 2013 m. spalio 9 d., 2013 m. liepos 1 d., 2013 m. gegužės 16 d., 2013 m. kovo 5 d., 2013 m.

² Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas. Asmens teisės ir viešojo intereso pusiausvyros laikymasis kaip proporcingumo principo paisymas minimas ir ankstesniuose 2000 m. sausio 7 d., 2006 m. kovo 28 d. Konstitucinio Teismo nutarimuose.

pusiausvyrą ribojamas žmogaus teisių įgyvendinimas. Galima tiesiogiai remtis Konstitucijos 28 str. nuostata: „Įgyvendindamas savo teises ir laisves žmogus privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių“, taip pat atskiromis nuostatomis, kuriomis įtvirtinamos žmogaus teisės ir laisvės ir nurodomi jų ribojimo pagrindai ir sąlygos (pavyzdžiui, Konstitucijos 25 str.). Tad viešojo intereso pirmenybė žmogaus teisių ir laisvių atžvilgiu išvedama iš žmogaus teisių ir laisvių konstitucinių nuostatų.

Pažymėtina, kad Tvarkos apraše 36 metų amžius buvo nustatytas koreliuojant su Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti 2 straipsnio 4 dalyje numatytu 36 metų amžiaus kriterijumi bei to paties įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytais veiksmingumo ir efektyvumo principais – finansinė parama Šilutės rajono savivaldybės gyventojams iki 36 metų (imtinai), studijuojantiems Lietuvos aukštosiose mokyklose pirmosios, antrosios pakopų nuolatinėse, ištęstinėse ar perkvalifikavimo ir medicinos rezidentūros studijose teikiama, siekiant didinti asmenų, turinčių teisę į paramą, motyvaciją integruotis į darbo rinką Šilutės rajono savivaldybėje. Be kita ko, Savivaldybės taryba, nustatydamą tokį amžiaus kriterijų, atsižvelgė į Šilutės rajono savivaldybėje vyraujančius socialinius, demografinius, ekonominius veiksnius, į kvalifikuotų specialistų poreikį, siekė, jog kvalifikuoti specialistai, ypač medicinos ir švietimo srityse, būtų kuo ilgiau išlaikyti savivaldybės darbo rinkoje, taip užtikrinant savivaldybės gyventojams tinkamą paslaugų (medicinos, švietimo) teikimą, kaip viešo intereso įgyvendinimą.

Atsižvelgiant į Konstitucijos nuostatas, susijusias su asmenų diskriminacija, ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo išvadas, susijusias su konstituciniu asmenų lygybės ir konstitucinio proporcingumo principais, laikytina, kad Savivaldybės taryba, Tvarkos apraše nustatydamą asmenų (studentų) amžiaus viršutinę ribą (36 metai), šiuo Tvarkos aprašu aiškiai sureguliuavo galimybę jauniems specialistams gauti finansinę paramą pagal studentų rėmimo programą, finansuojamą iš savivaldybės biudžeto. Savivaldybės įsitikinimu, Tvarkos apraše numatytas amžiaus kriterijus savaime nelaikytinas diskriminuojančiu, kaip jau minėta, juo siekiama pritraukti į savivaldybės darbo rinką ir joje kuo ilgiau išlaikyti jaunos kvalifikuotus specialistus, taip užtikrinant tokius konstituciškai svarbius tikslus, kaip rūpinimąsi žmonių sveikata, medicinos pagalbos laidavimą bei paslaugų žmogui susirgus teikimą; tinkamą teisės į mokslą užtikrinimą ir kt.“

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Savivaldybė, Tvarkos apraše nustatydama, kad gali būti remiami studentai tik iki 36 metų, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų, pagal kurias valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų

pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi, Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Nagrinėjamu atveju Tvarcos apraše nustatyta, jog „Lėšos skiriamos studentams iki 36 metų (imtina; skaičiuojama iki skelbimo teikti paraiškas paskelbimo datos), baigusiems Šilutės rajono savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigas arba deklaravusiems gyvenamąją vietą Šilutės rajono savivaldybėje, kurie įsipareigoja baigę studijas dirbti Šilutės rajono savivaldybės įstaigose, kurių steigėja (dalininkė) yra Šilutės rajono savivaldybė“, t. y., Savivaldybės taryba priėmė teisės aktą, kuriame buvo nustatyta, kad Savivaldybė visus kriterijus atitinkančius studentus remia tik iki 36 metų amžiaus. Atsižvelgiant į tai, buvo išvelgti tiesioginės diskriminacijos amžiaus pagrindu požymiai – yra įvardijama amžiaus riba, nuo kurios asmenys nebegali pretenduoti į studentams teikiamą paramą.

Primintina, kad pagal Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas: „Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose

teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.“

Pastebėtina, kad tam tikrais Lygių galimybių įstatyme numatytais atvejais tiesioginė diskriminacija amžiaus pagrindu gali būti pateisinama.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 1 ir 10 punkto nuostatas tiesiogine diskriminacija amžiaus pagrindu nėra laikomi:

- įstatymų nustatyti apribojimai dėl amžiaus, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis (Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 1 punktą);
- lengvatų teikimas amžiaus, negalios bei socialinės padėties pagrindu, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis (Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 10 punktą).

Pabrėžtina, kad abiem atvejais skirtingas asmenų traktavimas amžiaus pagrindu turi būti pagrįstas teisėtu tikslu, o šio tikslo turi būti siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Tinkamumas iš esmės apibūdina, kad numatytomis priemonėmis yra įmanoma pasiekti siekiamą tikslą, o būtinumas – kad mažiau asmenų teises ribojančiomis priemonėmis siekiamas teisėtas tikslas negali būti pasiekiamas. Savivaldybė citavo Konstitucinio Teismo nutartį, kurioje rašoma: „įstatyme numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, kad šios priemonės turi būti būtinos minėtiems tikslams pasiekti ir kad šios priemonės neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti“.

Savivaldybė paaiškino, kad Tvarkos apraše numatytas 36 metų amžiaus reikalavimas buvo nustatytas „koreliuojant“ su Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatyme numatyta tokia pačia amžiaus riba. Amžiaus riba šiame įstatyme numatyta 2 straipsnio 4 dalyje apibūdinant jauną šeimą: „šeima, kurioje kiekvienas iš sutuoktinių ar asmenų, sudariusių registruotos partnerystės sutartį, yra iki 36 metų, taip pat šeima, kurioje motina arba tėvas, globėjas (rūpintojas) vieni augina vieną ar daugiau vaikų arba (ir) vaiką (vaikus), kuriam (kuriems) nustatyta nuolatinė globa (rūpyba), ir yra iki 36 metų.“

Savivaldybė taip pat pabrėžė, jog remtasi Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 3 straipsnio 4 punkte numatytu veiksmingumo ir efektyvumo principu, pagal kurį „parama būstui įsigyti ar išsinuomoti teikiama siekiant didinti asmenų ir šeimų, pagal šį įstatymą turinčių teisę į paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti, motyvaciją integruotis į darbo rinką ir racionaliai naudoti

turimus išteklius“. Savivaldybė paaiškino, kad finansinė parama Šilutės rajono savivaldybės gyventojams iki 36 metų (imtinai), studijuojantiems Lietuvos aukštosiose mokyklose pirmosios, antrosios pakopų nuolatinėse, iššęstinėse ar perkvalifikavimo ir medicinos rezidentūros studijose, teikiama siekiant didinti asmenų, turinčių teisę į paramą, motyvaciją integruotis į darbo rinką Savivaldybėje.

Atkreiptinas dėmesys, jog Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas yra skirtas konkrečioms šio įstatymo 1 dalies 1 punkte numatytoms aplinkybėms reglamentuoti: „Šio įstatymo paskirtis – nustatyti paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti teikimo asmenims ir šeimoms principus, finansavimo šaltinius, formas, paramą būstui įsigyti ar išsinuomoti gaunančių asmenų teises ir pareigas, taip pat socialinio būsto ir savivaldybės būsto nuomos bei savivaldybės būsto pardavimo sąlygas ir tvarką.“ Atkreiptinas dėmesys, jog studentų rėmimas nėra viena iš šio įstatymo paskirčių, taigi Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatyme numatyta amžiaus riba negalėtų būti laikoma atitinkančia Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalies 1 punkte numatytą reikalavimą dėl įstatyminės formos. Pabrėžtina, kad savaime, jog viename įstatyme numatyta vienos rūšies parama vienai pagal amžių apibrėžtai grupei, automatiškai nereiškia, kad kitos rūšies parama galėtų būti teikiama tai pačiai pagal amžių apibrėžtai asmenų grupei.

Visų pirma turi būti įvertinta, ar Savivaldybė siekia teisėto tikslo.

Savivaldybė paaiškino, kad siekiama didinti asmenų, turinčių teisę į paramą, motyvaciją integruotis į darbo rinką Savivaldybėje. Savivaldybė nustatydamą amžiaus kriterijų atsižvelgė į Šilutės rajono savivaldybėje vyraujančius socialinius, demografinius, ekonominius veiksnius, į kvalifikuotų specialistų poreikį, siekė, kad kvalifikuoti specialistai, ypač medicinos ir švietimo srityse, būtų kuo ilgiau išlaikyti Savivaldybės darbo rinkoje, taip užtikrinant Savivaldybės gyventojams tinkamą paslaugų (medicinos, švietimo) teikimą kaip viešo intereso įgyvendinimą. Taip pat Savivaldybė pabrėžė, kad amžiaus kriterijumi siekiama pritraukti į Savivaldybės darbo rinką ir joje kuo ilgiau išlaikyti jaunos kvalifikuotus specialistus, taip užtikrinant tokius konstituciškai svarbius tikslus kaip rūpinimąsi žmonių sveikata, medicinos pagalbos laidavimą bei paslaugų žmogui susirgus teikimą; tinkamą teisės į mokslą užtikrinimą ir kt.

Išanalizavus Savivaldybės paaiškinimus galima įžvelgti, kad Savivaldybė siekia motyvuoti jaunos kvalifikuotus specialistus dirbti Savivaldybės teritorijoje („<...> Šilutės rajono savivaldybės įstaigose, kurių steigėja (dalininkė) yra Šilutės rajono savivaldybė“ – Tvarkos aprašo 6 punktas), taip užtikrinant tinkamą Savivaldybės atsakomybei priskirtų paslaugų teikimą. Konstatuotina, kad toks tikslas gali būti pripažintas teisėtu, taigi turi būti vertinamos taikomos priemonės.

Savivaldybės taikomos priemonės yra finansinė parama (kainų, sumokėtų už studijas, kompensavimas, jei mokomasi Lietuvoje, arba studijų stipendija, kuri gali būti taikoma tiek mokantis Lietuvoje, tiek užsienyje) tik studijuojantiems asmenims iki 36 metų, kurie yra baigę Savivaldybės bendrojo ugdymo įstaigas arba yra deklaravę gyvenamąją vietą Savivaldybėje, ir šie asmenys turi įsipareigoti baigę studijas dirbti Savivaldybės įstaigose, kurių steigėja (dalininkė) yra Šilutės rajono savivaldybė. Be to, pagal Tvarkos aprašo 3 punkto nuostatas („Pagal šį Aprašą parama skiriama tik tiems studentams, kurie studijuoja pagal Šilutės rajono savivaldybei reikalingų specialybių studijų programas Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose.“) asmenys, siekiantis gauti paramą, taip pat turi studijuoti konkrečias Savivaldybės nustatytas specialybes, kurios reikalingos Savivaldybei. Be to, skiriant finansinę paramą, remiantis Tvarkos aprašo 11 punktu, taip pat atsižvelgiama į studento mokymosi rezultatus (pirmenybė teikiama pažangesniesiems) ir specialybių įvairovę (parama skiriama skirtingų studijų programų studentams).

Pabrėžtina, kad amžius nėra vienintelis kriterijus, kuriuo remiantis yra teikiama parama.

Manytina, kad tokia priemone galima paskatinti asmenis dirbti Savivaldybės teritorijoje ir, užtikrinant kvalifikuotų darbuotojų buvimą, galima pasiekti tinkamą Savivaldybei įstatymais priskirtų paslaugų teikimą. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad priemonės yra tinkamos pasiekti tikslui.

Vertinant nustatytas priemones, kyla klausimų, dėl kokių priežasčių parama yra apribojama priklausomai nuo asmenų amžiaus.

Pastebėtina, kad, Statistikos departamento duomenimis³, 2022–2023 metais Lietuvoje mokėsi 71 633 universitetų studentai ir 30 847 kolegijų studentai. Iš jų 64 905 (apie 90,6 proc.) universiteto studentai yra iki 35 metų amžiaus, 26 410 (apie 85,6 proc.) kolegijų studentų yra iki 35 metų amžiaus. Pastebėtina, kad atitinkamai apie 9,4 proc. universiteto studentų ir 14,4 proc. kolegijų studentų yra virš 35 metų amžiaus. Įstatymuose nėra numatyta jokių draudimų amžiaus pagrindu studijuoti universitetuose bei kolegijose ir pagal statistinę informaciją galima daryti išvadą, kad universitetuose bei kolegijose studijuoja įvairaus amžiaus asmenys. Pagal Tvarkos aprašo nuostatas būtent vyresnio amžiaus nei 36 metai studentai (pavyzdžiui, 38 ar 40 metų amžiaus) negali pretenduoti į Savivaldybės teikiamą paramą, nors jiems tokia pati parama galėtų būti aktuali.

³ [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=b82de992-6de8-4a61-ae12-954912e75532#/;](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=b82de992-6de8-4a61-ae12-954912e75532#/)
[https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=b82de992-6de8-4a61-ae12-954912e75532#/;](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=b82de992-6de8-4a61-ae12-954912e75532#/)
[https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-svietimas-ir-kultura-2023/svietimas/aukstasis-mokslas,](https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-svietimas-ir-kultura-2023/svietimas/aukstasis-mokslas)

Atsižvelgiant į šią statistinę informaciją darytina išvada, jog bet kokia studentams taikoma parama iš esmės jau yra remiama didelė dalis studentų iki 35 metų amžiaus. Dėl šios priežasties manytina, kad tuos pačius Savivaldybės tikslus galima pasiekti ir mažiau asmenų teises ribojančiomis priemonėmis, t. y., atsisakyti amžiaus (iki 36 metų) kriterijaus. Konstatuotina, kad priemonės, kuriomis apribojama, kad parama gali būti skiriama tik studentams iki 36 metų amžiaus, nelaikytinos būtinomis priemonėmis, ir toks vyresnių nei 36 metų amžiaus studentų teisių ribojimas yra neproporcingas.

Konstatuotina, kad Tvarkos aprašo 6 punkte apribojant, kad lėšos gali būti skiriamos tik studentams iki 36 metų amžiaus, yra tiesiogiai amžiaus pagrindu diskriminuojami vyresni nei 36 metų studentai, o Tvarkos aprašo nuostatos, numatančios amžiaus kriterijų, prieštarauja Lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis.

Atsižvelgdama į visa tai, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 ir 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 3 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Kreiptis į Savivaldybę ir siūlyti panaikinti Tvarkos apraše numatytą studentų amžiaus ribą (iki 36 metų) paramai gauti.
2. Įpareigoti sveikatos apsaugos ministrą išnagrinėti lygių galimybių kontrolieriaus sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymo eigą informuoti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos, t. y., pateikti informaciją dėl atliktų ar planuojamų atlikti veiksmyų dėl lygių galimybių kontrolierės rekomendacijų.
3. Su sprendimu supažindinti Savivaldybę.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė,
pavarduojanti lygių galimybių kontrolierę

Edita Žiobienė